

Immanuel Kant

1724-1804

Raquel Solà

Sortir de la minoria d'edat. Precedents

- Estudia racionalisme metafísic.
- Estudia nova ciència.
- Raó il·lustrada: autonomia de l'home.
- Cal respondre:
 - Que puc saber? Judicis i funcionament de la ment. *Crítica a la Raó pura 1781*
 - Què he de fer? Com actuar (a partir de la raó). *Fonamentació a la metafísica dels costums 1785 i Crítica de la Raó pràctica 1787*
 - Què puc esperar? Història, religió i estètica. *Crítica del Judici 1790*

Coneixement. Idealisme trascendental

- Gir Copernicà: La filosofia de Kant es defineix com a Idealisme trascendental perquè les condicions de possibilitat del coneixement provenen del propi subjecte que coneix, es a dir, són "a priori" (ideals = no observables empíricament) i necessàries perquè sense elles no hi ha coneixement. En aquest sentit Kant introdueix un canvi anomenat Gir Copernicà en la concepció epistemològica anterior perquè el coneixement parteix del propi subjecte que coneix i no dels objectes coneguts.
- Noumen i fenòmen
- El coneixement està format per la suma de dos elements: Matèria + Forma "a priori" (és la suma dels elements aportats per la Sensibilitat + l'Enteniment). El coneixement objectiu serà el resultat de l'aplicación de les categories de l'enteniment a objectes d'experiència possible.

Tipus de judicis

- **Judicis analítics:** són explicatius però no afegeixen informació nova sobre el subjecte de la proposició. No diuen en el predicat res que no estigui prèviament present en el subjecte, tot i que de forma aclaridora o explicativa, i manifestant una necessitat que no es pot eludir. Tots els judicis analítics són *a priori*.
- **Judicis sintètics:** són amplificatius, augmenten el coneixement que tenim respecte del subjecte de la proposició. No depenen del principi de contradicció.
 - Alguns són *a posteriori*, és a dir, estan vinculats a l'experiència passada. Els judicis d'experiència són sempre sintètics. No es pot fonamentar l'experiència en un judici analític, que no necessita de l'experiència. El judici “Un cos és extens” no és un judici d'experiència. És d'experiència un judici tal com: “hi ha una taula a la cuina”
 - Alguns són *a priori*, quan deriven de l'enteniment pur, de la raó. Els judicis matemàtics són d'aquest tipus, *sintètics a priori*, en tant que impliquen necessitat i proporcionen un coneixement nou.

Facultats de cognoscitives: sensibilitat i enteniment

Sensibilitat: els humans rebem bombardeix d'impressions que són captades i ordenades pel subjecte.

Enteniment: facultat humana que ens permet ordenar les dades de la sensibilitat i donar significat.

Formes a priori de la sensibilitat: Espai i temps. No són realitats objectives que es poden captar a partir de l'experiència.

Formes a priori de l'enteniment: categories (diferents formes lògiques que poden prendre els judicis).

KANT: JUICIOS Y CATEGORÍAS

<i>CRITERIO</i>	<i>TIPO DE JUICIO</i>		<i>CATEGORÍA</i>
CANTIDAD	Universal	Todo A es B	Totalidad
	Particular	Algún A es B	Pluralidad
	Singular	Este A es B	Unidad
CUALIDAD	Afirmativo	Es cierto que A es B	Realidad
	Negativo	A no es B	Negación
	Indefinido	A es noB	Limitación
RELACIÓN	Categórico	A es B	Sustancia
	Hipotético	Si A es B, entonces C	Causalidad
	Disyuntivo	A es B, o C, o D, o N	Acción recíproca
MODALIDAD	Problemático	A puede ser B	Posibilidad
	Asertórico	A es de hecho B	Existencia
	Apodíctico	A necesariamente es B	Necesidad

RESUMEN DEL TIPOS DE JUICIOS

criterio o utilizado	si el concepto predicado se incluye o no se incluye en el concepto sujeto		modo de averiguar su verdad o tipo de fundamentación	
tipos	analíticos el concepto predicado se incluye en el concepto sujeto	sintéticos el concepto predicado no se incluye en el concepto sujeto	a priori se basan en el ejercicio de la razón pura	a posteriori se basan en la experiencia
consecuencias	universales y necesarios	los a priori: universales y necesarios; los a posteriori: particulares y contingentes	universales y necesarios	particulares y contingentes
	no dan información nueva, son explicativos más que informativos	dan información nueva; son informativos más que explicativos	los sintéticos: dan información nueva; los analíticos: no dan información nueva	dan información nueva; son informativos más que explicativos
ejemplos	"el triángulo tiene tres ángulos"	"los cuerpos son pesados"	"3+4 = 7"	"los perros son fieles"

Fonamentació de la metafísica dels costums (1785)

- 2 usos de la raó
 - **Raó teòrica o pura:** s'ocupa de la natura i aplicada al coneixement de fets a través de judicis.
 - **Raó pràctica:** s'ocupa de l'àmbit de l'actuació humana i aplicada a com hem d'obrar. Establir principis pels quals s'ha de regir l'acció moral, que són els que han de servir per elaborar màximes o imperatius pels quals ens hem de guiar.

Crítica a les ètiques teleològiques i materials Vs ètica formal kantiana

- Els imperatius ètics només són vàlids si tenen un valor universal. Imperatius dictats per la raó. (Com Sòcrates)
- Definir un bé suprem per l'ésser humà. Fi últim que ha de perseguir l'home. Els imperatius deriven de perseguir aquest fi i són mitjans per aconseguir-ho. Impossible que sigui universal.
 - Exemple: Epicur “si vols ser feliç, gaudeix dels plaers naturals i necessaris”. Però, com hem establert que el plaer és el fi últim? A partir de l'experiència (a posteriori, no universal). Heteroègines. L'individu no s'ho aplica l'imperatiu a ell mateix, sinó que ve condicionat pel que s'ha definit com a bé suprem.
 - Kant: els imperatius no ens han de dir què hem de fer, sinó que ens han de dir com hem d'actuar. Ús de la raó que es determina a si mateixa, però imperatius de valor universal (definitos a priori). Mandats universals de la raó vs Inclinations personals.

Dilema del tramvia

- <https://www.youtube.com/watch?v=9L3KA79mHQs>

Etiques deontològiques i ètiques utilitaristes

- <https://www.youtube.com/watch?v=Lq0ZGcqn-Zg>

La bona voluntat, deure i valor d'una acció moral

- Només l'ésser racional té la facultat d'actuar segons principis, té voluntat. Voluntat= raó pràctica = capacitat de determinar-se a si mateix a actuar d'acord amb la presentació de certes lleis.
- Només la bona voluntat és bona en sí mateixa. Actuar respecta al deure i no segons la búsqueda d'un fi o utilitat.
 - Actuar contrari al deure. Comerciant preus no justos.
 - Actuar conforme al deure. Motivació no bona voluntat, sinó finalitat. Comerciant posa preus justos per mantenir o ampliar clients.
 - Actuar per deure. Posar preus justos, no per finalitat, sinó perquè comprèn la raó que aquest és el seu deure. Posar preus justos= fi en si mateix.

Trànsit del coneixement moral comú de la raó al filosòfic

[1] [Res (cap do natural ni de la fortuna en si mateixos) no pot ser tingut sense restricció per bo llevat d'una bona voluntat]

No és possible pensar res dins del món, ni tampoc fora d'aquest, que pugui ser tingut per bo sense cap restricció, llevat d'una *bona voluntat*. Intel·ligència, enginy, discerniment i com vulguin dir-se els altres *talents* de l'esperit, o coratge, tenacitat, perseverança en les resolucions, com a qualitats del temperament, sens dubte són totes coses bones i desitjables en més d'un sentit, però també poden ser extremament dolentes i perjudicials, si la voluntat que ha de fer servir aquests dons de la natura, i la peculiar modalitat de la qual s'anomena per això *caràcter*, no és bona. El mateix passa amb els *dons de la fortuna*. El poder, les riqueses, el punt d'honor i fins i tot la mateixa salut, així com aquest ple benestar i aquest estar content amb el seu estat que es resumeixen sota el rètol de *felicitat*, infonen coratge i moltes vegades insolència allà on no hi ha una bona voluntat que corregeixi el seu influx sobre l'ànim i adequï a un fi universal el principi global de l'obrar. No cal dir que un espectador imparcial, dotat de raó, mai no pot sentir-se satisfet en contemplar com van de bé les coses a qui manca completament d'una voluntat purament bona, i, així, la bona voluntat sembla constituir una condició imprescindible fins i tot per fer-nos dignes de ser feliços.

... voluntat, però sense

Llei moral i imperatiu categòric

- **Mandat:** el principi objectiu que constreny la voluntat a actuar.
- **Imperatiu:** fórmula que adopta el mandat. Fórmules que expressen la relació d'unes lleis objectives del voler en general (mandats) amb la imperfecció subjectiva de la voluntat d'un determinat ésser racional (que segons la seva constitució subjectiva, no està necessàriament determinat per aquestes lleis i, per tant, pot actuar d'acord o no amb aquestes).
- Els **imperatius** poden ser **hipotètics** (indiquen una acció que és bona simplement com a mitjà per una altra cosa) o **categòrics** (indiquen una acció com a necessària en si mateixa – sense referència a cap altre fi -, que és bona en si).

Tipus d'imperatius

- **D'habilitat:** s'apliquen a la part pràctica de les ciències. No busquen saber si el fi perseguit és bo o raonable, sinó saber què s'ha de fer per aconseguir-ho. Raó instrumental.
 - **Pragmàtics:** consells de la prudència que pertocquen a l'elecció de mitjans per aconseguir la propia felicitat. Aconseguir benestar.
 - **Morals:** lleis de la moralitat corresponents a la conducta lliure en general (costums). No es refereixen a la prudència de l'acció ni al seu resultat, sinó a la forma i la intenció. Són els únics que tenen un caràcter categòric que constrenys la voluntat en forma de mandats que cal obeir. Vàlids universalment.
- *El deure només es pot derivar d'imperatius categòrics i no hipotètics.

- El coneixement objectiu es deriva d'imposar les formes a priori del subjecte a la materia que constitueix les dades que ens proporcionen els sentits.
- L'acció correcta o bona es deriva d'aplicar la forma de l'imperatiu categòric a qualsevol de les màximes per les que ens hem de guiar.
- Imperatiu categòric: màxima de conformar-se a la universalitat de la llei de la moralitat sense cap condició que la limiti.
- La voluntat es determina a ella mateixa a través de principis objectius donats per la raó i que depenen de motius vàlids per a tot ésser racional. AUTONOMIA MORAL (som els nostres propis legisladors).

Formulació de l'imperatiu categòric

- **Formulació I (fórmula de la llei universal):** obra només segons aquella màxima per la qual puguis voler que al mateix temps esdevingui una llei universal.
- **Formulació II (fórmula de la llei de la natura):** obra com si la màxima de la teva acció pogués esdevenir per la teva voluntat una llei universal de la natura.
- **Formulació III (fórmula del fi en si mateix):** obra de tal manera que facis servir la humanitat, tant en la teva persona com en la persona de qualsevol altre, sempre alhora com a fi i mai simplement com a mitjà.

Trànsit de la filosofia moral popular a la metafísica dels costums

[15] [L'imperatiu expressa quina acció possible gràcies a mi seria bona. Les seves màximes podrien ser contràries als principis objectius d'una raó pràctica]

Per tant, l'imperatiu diu quina acció possible gràcies a mi seria bona i representa la regla pràctica en relació amb una voluntat que no executa immediatament una acció pel fet de ser bona, en part perquè el subjecte no sempre sap que ho sigui i, encara que ho sabés, les seves màximes podrien ser contràries als principis objectius d'una raó pràctica.

Postulats de la raó pràctica

- 3 idees que serveixen per donar sentit i valor a l'esforç moral: **Llibertat, immortalitat de l'ànima i l'existència de Déu. Idees que en la dialèctica trascendental s'ha demostrat que no podem tenir coneixement objectiu. Ara recuperades com una espècie de fe racional.** Són indemostrables, però pensar-hi donen sentit i projecció a l'acció moral.
- **Llibertat:** sense suposar la seva l'existència és impossible donar un valor moral a les nostres accions. Hem de suposar que la voluntat pot triar entre actuar d'acord la llei moral (per deure) o de manera interessada (per inclinació).
- **Immortalitat de l'ànima:** constatem la imperfecció de la nostra naturalesa, que no sempre és capaç d'actuar per deure. Actuar amb virtut (d'acord la llei moral) sempre i en tots els casos possibles és una tasca inassolible en un temps finit com el de la vida humana. Pensar en la immortalitat ens facilita pensar en un progrés de perfeccionament indefinit de la nostra virtut.
- **Déu:** Déu màxima bondat en el qual hi ha una total identificació entre voluntat i llei moral, un exercici ple de la virtut, ens dona l'esperança de poder arribar a un estat de màxima beatitud i, com a resultat, de plena felicitat.

Esquema resum. Lluna Pineda

- <https://www.youtube.com/watch?v=WHZYnUqLeIY>